

Ainevaldkond „Kunstiained“ gümnaasiumis

Kunstipädevus

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist. Kunstipädevus tähendab oskust väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevus sisaldab kriitilis-loovat mõtlemist, mitmekesist eneseväljendusoskust, isikupära väärtustamist ning valmisolekut leida värsked lahendusi muutuvates oludes.

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) peab kunsti ja muusikat elu loomulikuks osaks ning mõistab esteetiliste tegurite olulisust igapäevaelus;
- 2) avastab ning väärtustab kunstide mitmekesisust ja muutumist ajas, kohas ja erinevates kultuurides;
- 3) mõtleb ning tegutseb kultuurimaastikul informeeritult ja kriitiliselt ning väljendab oma seisukohti ja emotsioone;
- 4) teostab loomingulisi ideid enesekindlalt ning asjatundlikult, väärtustab kaaslaste erinevaid ideid ja lahendusi;
- 5) võrdleb kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
- 6) tunnetab ennast kultuuritraditsioonide kandjana.

Ainevaldkonna õppeainete kohustuslikud kursused

Ainevaldkonda kuuluvad kunst ja muusika.

Kunstiainete kursuste arv on järgmine:

Kunst – 2 kursust

Muusika – 3 kursust

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

1. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus).
2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.
3. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:
 - 1) sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
 - 2) emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;
 - 3) loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;
 - 4) matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);

- 5) käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
- 6) kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

4. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid.

Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstivaldkonna õppeainetes rõhutatakse kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi õppija identiteedi osana. Tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitlevate teemade, analüüsitavaid kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguiline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti ja muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist kõikidesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodaniku pädevus. Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühismuuseumitsemise, ühistes kunstiprojektides ning valdkondlikes ja valdkondadeülestes õppeprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning aitavad väärtustada üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjuvad õpilased oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama. Kunstiained teadvustavad inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning

ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus. Kunstiainetes rakendatavate ülesannete lahendamiseks tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama kunstimõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid.

Kunstiterminoloogias kasutatakse matemaatika ja tehnoloogia sõnavara ja mõisteid. Loomeülesandeid täites õpitakse kasutama tehnoloogiavahendeid ning innovaatilisi lahendusi, mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ning kunsti arengus.

Ettevõtlikkuspädevus. Kunstide valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Digipädevus. Kunstiaineid õppides kasutatakse digivahendeid info otsimiseks, kogumiseks, töötlemiseks ja esitamiseks. Kogutud infot rakendatakse loovtöodes eesmärgipäraselt. Õpitakse loominguga tegelemiseks valida ainespetsiifiliselt vajalikke digivahendeid. Õppides ning digitaalset sisu luues ja säilitades kasutatakse erinevaid audiovisuaalseid ning muid multimeediumi vahendeid ja rakendusi. Ollakse teadlik autoriõiguste järgimise kohustusest digikeskkonnas. Suurendatakse teadlikkust digivahendite rakendamisega kaasneva võivatest terviseriskidest ja internetis loomingu jagamise turvalisusest.

Läbivad teemad

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Teemad „**Väärtused ja kõlblus**” ning „**Kultuuriline identiteet**” on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui kaasaja kultuurinähtustesse. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teemaga „**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**” seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsete väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „**Tehnoloogia ja innovatsioon**” on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi.

Läbiva teema „**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**” lõimimise kaudu kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Läbiva teema „**Tervis ja ohutus**” on seotud kunstides kasutatavate paljude materjalide, töövahendite ja instrumentide käsitlemisega, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Läbivate teemade „**Keskkonna ja jätkusuutlik areng**” ning „**Teabekeskond**” käsitlemine hõlmab mitmekülgseid oskusi nagu informatsiooni leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

Üldpädevuste ja läbivate teemade rakendamine

	SÜNDMUSED	EESMÄRGID	TEGEVUSED
1.	Aktused ja kogunemised	Kasvatada ühtsustunnet, luua pidulik meeleolu, väärtustada kooli traditsioone	Õpilased esitavad erinevaid muusikapalu, kujundavad saali.
2.	Sügisnäitus algklassidemajas	Arendada loovust	Õpilased valmistavad erinevates tehnikates kunstitöid
3.	Tüdrukute tantsupidu	Arendada loovust ja koostööoskust	Õpilased kujundavad saali ja kostüümid
4.	Kooli sünnipäevanädal	Väärtustada ja hoida au sees kooli traditsioone.	Õpilased esitavad erinevaid muusikapalu, laulavad koos koolilaulu, kujundavad saali.
5.	Kooli vilistlaspidu	Korraldada koosviibimine erinevatele põlvkondadele, hoida au sees kooli tavad ja kombed	Õpilased esitavad erinevaid muusikapalu, kujundavad klassid ja saali.
6.	Isadepäev Emadepäev Lastevanemate vastuvõtt	Väärtustada perekondikke suhteid. Tihendada koostööd kooli ja kodu vahel.	Õpilased esinevad vanematele erinevate muusikapaladega.
7.	Kirjanduslik kadrikarneval algklassidele	Arendada esinemisoskust ja julgust	Õpilased valmistavad ette koos õpetajaga näidendid, laulud ja mängud.
8.	Advendihommikud Jõululaat Jõulupeod Jõulukontserdid Jõulujumalateenistus	Arendada esinemisoskust, loovust, koostööoskust. Väärtustada loomingut ning ilumeelt. Teadvustada kristlikke jõulutraditsioone, kultuurilist mitmekesisust.	Õpilased esitavad laule, tantse, pillilugusid, kauistavad kooliruumi ning saali.
9.	Lauluvõistlus „Maarjaviis“	Arendada esinemisoskust, julgust. Teadvustada erinevaid muusikaliike.	Solistid esitavad laule.
10.	Tantsupäev	Kujundada õpilastes rahvatantsu harjumusi	Rahvatantsurühmad esinevad koolikaaslastele.
11.	Muusikanädal	Laiendada õpilaste silmaringi, arendada loovust ja isetegemise oskust	Õpilased valmistavad omaloomingulisi palasid, esitavad neid koolikaaslastele

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab õpilastele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;
- 3) võimaldatakse õpilasel õppida individuaalselt ning koos teistega, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste erinevaid õpistiile, et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õpilaste huvisid ning suurendavad õpimotivatsiooni, arvestad sealjuures õpilaste individuaalsust ja konkreetse klassi võimekust;
- 5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvuti/ multimeediaklass, virtuaalkeskond jne, käiakse õppekäikudel kontsertidel, teatrites, muuseumides, stuudiotel, muusikakoolides, looduses, näitustel, raamatukogudes jne;
- 7) kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemetoodikat;
- 8) seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist;
- 9) leitakse tunnivälise loomingu tegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid, näituste kavandamine, töötoad jms).

Hindamine

Hindamine on eelkõige õpetaja positiivne töövahend, millega on võimalik esile tuua õppija eeldused ja võimalused. Hindamisel lähtutakse alati õpilase isiklikust arengust ning toetatakse õpilase eneseväärikustunde arengut. Hindamine on alati individuaalne, aus ja mitmekülgne, võimaldades igal õpilasel näidata oma oskusi eri moel.

Tähtis on, et õpilastele oleks selge mida ja kuidas hinnatakse, et nad teaksid hindamiskriteeriume. Õpilasi innustatakse püstitama endale eesmärged, hindama töötulemusi ning kandma vastutust oma õpitulemuste eest. Õpilaste hindamisel on oluline innustav tagasiside, milles pannakse erilist rõhku kujundavale hindamisele õppimisprotsessi vältel ning selle hindamise lõpptulemusele.

Hindamisel ja tagasisidel on kunstiainetes oluline osa õpilase eneseusalduse kujundamisel. Samuti toetab see õpilase enesetunnetuse, identiteedi ja suhtlusoskuse arenemist.

Füüsiline õppekeskkond

Koolis on loodud ainevaldkonna õpetamiseks vajalikud tingimused.

Kunst:

- 1) individuaalseks ja rühmatööks vajalikud pinnad;
- 2) valgustus ning vesi/kanalisatsioon;
- 3) lauamolbertid ja lauad koos joonistusalustega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika;
- 4) vajalikud töövahendid ja materjalid;
- 5) kunstiraamatud, ajakirjad ja teatmeteosed;
- 6) DATA-projektori, foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri kasutamise võimalus ning internetiühendus.

Muusika:

- 1) muusikalisteks tegevusteks, sh rühmatööks ja liikumiseks vajalik pind;
- 2) fono- ja videoteegi (CD, DVD, VHS), DATA-projektori kasutamise võimalus;
- 3) vajalikud vahendid: digitaalklaver ja klaveritool, hifi- muusikakeskus, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti ning noodistusprogramm ja MIDI-salvestusprogramm;
- 4) Orffi instrumentarium (rütmi- ja plaatpillid), plokkflöödid ja üks seitsmekeelne väikekannel.

Muusikaõpetus gümnaasiumis

Gümnaasiumi õppe- ja kasvatuseesmärgid muusikaõpetuses

Gümnaasiumi muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab muusikat kui olulist osa inimkonna kultuurist; teadvustab ennast rahvuskultuuri kandjana;
- 2) osaleb muusikaelus ning kujundab valmisoleku elukestvaks muusikaharrastuseks;
- 3) mõistab ja väärtustab kooriliikumise ning laulupidude sotsiaal-poliitilist olemust ja muusikahariduslikku tähendust;
- 4) rakendab ning arendab musitseerimise kaudu oma teadmisi, muusikalisi võimeid ja oskusi;
- 5) valdab põhiteadmisi ajastute ja maade muusikast ning kultuuride arengust;
- 6) rakendab loovust muusikalises eneseväljenduses;
- 7) oskab muusikat kriitiliselt kuulata, analüüsida ja tõlgendada ning selle üle arutleda;
- 8) teadvustab ja järgib intellektuaalse omandiga kaasnevaid õigusi ja kohustusi; kasutab nüüdisaegseid infotehnoloogiavahendeid.

Gümnaasiumi õpitulemused muusikaõpetuses

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) on omandanud valmisoleku muusikaliseks tegevuseks; osaleb võimaluse korral koolikooris ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes ja kohalikus muusikaelus;
- 2) rakendab oma võimeid ja oskusi muusikalistes tegevustes, kasutades omandatud muusikateoreetilisi teadmisi; oskab kuulata ja arvestada kaaslasi;
- 3) on omandanud ülevaate erinevate ajastute üldkultuurilisest taustast ning oskab luua seoseid nende ajastute muusikakultuuriga;
- 4) teab kuulatud muusikanäidete põhjal erinevate ajastute põhilisi tunnusjooni, olulisemaid žanreid ja vorme ja oskab neid omavahel võrrelda;
- 5) väljendab kuuldud muusika kohta oma arvamust ning võrdleb, analüüsib ja argumenteerib, toetudes teadmistele ning muusika oskussõnavarale;
- 6) oskab leida muusikaalast infot erinevatest teabeallikatest; oskab koostada referaate, kirjutada esseesid, kontserdiarvustusi, uurimistöid muusikast, kasutades nüüdisaegseid infotehnoloogia võimalusi;

- 7) on tutvunud autorikaitse seadustega ning teadvustab intellektuaalse omandiga kaasnevaid õigusi ja kohustusi;
- 8) on laulupeo traditsiooni austaja ja edasikandja laulja, tantsija, pillimängija või muusika-teadliku publikuna; väärtustab ühislaulmist kui rahvuslikku kultuuritraditsiooni.

MUUSIKA I kursus

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) on teadlik oma muusikalistest võimetest ning oskustest laulmises, pillimängus ja omaloomingus;
- 2) oskab muusikanäidete põhjal võrrelda keskaja, renessansi, baroki ja klassitsismi muusikat ning oma arvamusi argumenteeritult põhjendada;
- 3) väljendab oma arvamust muusikast ja analüüsib külastatud muusikaüritusi (võimaluse korral siduda muusikaloo teemadega), rakendades varasemaid teadmisi ja muusikaalast sõnavara.

Õppesisu:

- Musitseerimine (laulmine, pillimäng, omalooming)
- Laulud vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks, muusikaloo illustreerimiseks ja tundeelu rikastamiseks.
- Pillimängu rakendamine ühismusitseerimisel ja muusikaloo illustreerimiseks.
- Omalooming – kaasmängude loomine lauludele, muusikalised improvisatsioonid.
- Muusika kuulamine ja muusikalugu.
- Keskaeg.
- Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Gregooriuse laul, missa, mitmehäälsuse ja noodikirja kujunemine, rüütlikultuur.
- Renessanss.
- Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Polüfoonilise muusika areng, ilmalik laul ja seltskonnamuusika, instrumentaalmuusika, reformatsioon ja muutused kirikumuusikas.
- Barokk.
- Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Õukonnamuusika, ooper, oratoorium, passioon, kontsert, prelüüd ja fuuga.
- Klassitsism.
- Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Sonaaditsükkel, keelpillikvartett, sümfoonia, instrumentaalkontsert, reekviem, klassikaline sümfooniaorkester, ooperi areng.
- Muusikanäited järgmiste heliloojate loomingust: Monteverdi, Händel, J. S. Bach, Vivaldi, Haydn, Mozart, Beethoven.

Õppekäigud

1. Muusikaürituse külastamine vähemalt kord kursuse vältel ning asjakohase arvamuse avaldamine muusikalist oskussõnavara kasutades.
2. Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse (kontserdid, muusikalavastused, kõrgkoolid, stuudiod, muuseumid, raamatukogud jne) vähemalt kord kursuse vältel.

MUUSIKA II kursus

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) arendab oma muusikalisi võimeid laulmises, pillimängus ja omaloomingus;
- 2) oskab muusikanäidete põhjal võrrelda romantismiajastu muusikat varasemate ajastute muusikaga ning oma arvamusi argumenteeritult põhjendada;
- 3) oskab leida Eesti ja Euroopa muusikakultuuri seoseid;
- 4) on tutvunud eesti pärimusmuusikaga muusikanäidete varal;
- 5) väljendab oma arvamust ja analüüsib külastatud muusikaüritusi (võimaluse korral siduda muusikaloo teemadega), rakendades varasemaid teadmisi ja muusikaalast sõnavara.

Õppesisu

- Musitseerimine (laulmine, pillimäng, omalooming)
- Laulud vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks, muusikaloo illustreerimiseks ja tundeelu rikastamiseks.
- Pillimängu rakendamine ühismusitseerimisel ja muusikaloo illustreerimiseks.
- Omalooming – kaasmängude loomine lauludele, muusikalised improvisatsioonid.
- Muusika kuulamine ja muusikalugu
- Romantism.
- Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Soololaul,
- instrumentaalsed väikevormid, programmiline muusika (sümfooniline poeem), lavamuusika (ooper, ballett, operett). Rahvuslikud koolkonnad.
- Hilisromantism.
- Pärimusmuusika.
- Folkloor, regilaulu liigid, rahvapillid, rahvatantsud, uuem rahvalaul,
- uuemad laulumängud.
- Eesti professionaalse muusikakultuuri kujunemine.
- Muusikaelu Eestis enne rahvuslikku ärkamisaega. Laulupidude traditsiooni kujunemine. Esimesed eesti professionaalsed heliloojad ja muusikud, esimesed sümfoonilised ja vokaal-sümfoonilised suurteosed eesti muusikas. Rahvusliku helikeele kujunemine koorimuusikas, instrumentaalmuusikas ning lavamuusikas.

- Muusikanäited järgmiste heliloojate loomingust: Schubert, Chopin, Liszt, Berlioz, Verdi, Wagner, Tšaikovski, Sibelius, Grieg, R. Strauss jt.
- Muusikanäited eestipärimusmuusika heliloojate loomingust: Kunileid, Saebelmann, Hermann, Härma, Tärnpu, Lüdig, Tobias, Saar, Kreek, Eller, Aav, Tubin jt.

Õppekäigud

1. Muusikaürituse külastamine vähemalt kord kursuse vältel ning põhjendatud arvamuse avaldamine.
2. Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse (kontserdid, muusikalavastused, kõrgkoolid, stuudiod, muuseumid, raamatukogud jne) vähemalt kord kursuse vältel.

MUUSIKA III kursus

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) süvendab oma muusikalisi võimeid laulmises, pillimängus ja omaloomingus;
- 2) on tutvunud muusikanäidete varal džässmuusika väljendusvahenditega ja eesti džässi peamiste traditsioonidega ning oskab oma arvamusi argumenteeritult põhjendada;
- 3) on tutvunud muusikanäidete varal rokk- ja popmuusika väljendusvahenditega ning oskab oma arvamusi argumenteeritult põhjendada;
- 4) oskab muusikanäidete põhjal võrrelda 20. ja 21. sajandi eesti ja lääne muusikastiile;
- 5) väljendab oma arvamust ja analüüsib külastatud muusikaüritusi (võimaluse korral siduda muusikaloo teemadega), rakendades varasemaid teadmisi ja muusikaalast sõnavara.

Õppesisu

- Musitseerimine (lauline, pillimäng, omalooming)
- Laulud vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks, muusikaloo illustreerimiseks ja tundeelu rikastamiseks.
- Pillimängu rakendamine ühismusitseerimisel ja muusikaloo illustreerimiseks.
- Omalooming: kaasmängude loomine lauludele, muusikalised improvisatsioonid.
- Muusika kuulamine ja muusikalugu
- Muusika 20. ja 21. sajandil.
- Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid.
- Massikultuur ja kõrgkultuur. Impressionism, ekspressionism, neoklassitsism. Ülevaade 20. sajandi II poole muusikastiilidest ja -suundadest.
- Muusikaelu Eestis pärast Teist maailmasõda. 20. sajandi II poole muusikasuundade peegeldused eesti koori- ja instrumentaalmuusikas.
- Pop- ja rokkmuusika.
- Pop- ja rokkmuusika kultuurilooline taust ja väljendusvahendid, areng
- ja tänapäev, muusikaelu ja muusikatööstuse nüüdisaegsed suunad.
- Muusikanäited järgmiste heliloojate loomingust: Debussy, Ravel, Stravinski, Schönberg, Orff, Britten, Prokofjev, Šostakovič, Messiaen, Cage, Boulez, Reich, Glass, Gershwin jt.
- Muusikanäited -, rock -ja popmuusikast.

- Muusikanäited järgmiste heliloojate loomingust: Ernesaks, A. Kapp, Tormis, Mägi, Tamberg, Rääts, Sumera, Kangro, Sisask, Pärt, Tüür, Tulve jt.

Õppekäigud

1. Muusikaürituse külastamine vähemalt kord kursuse vältel ning põhjendatud arvamuse avaldamine.
2. Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse (kontserdid, muusikalavastused, kõrgkoolid, stuudiod, muuseumid, raamatukogud jne) vähemalt kord kursuse vältel.

Lõiming teiste õppeainetega

Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines ning seeläbi seotud kõigi ainevaldkondadega.

Kunstides on olulisel kohal õpilaste aktiivne loovtegevus. Praktiliste tööde aineistik on seotud nii kunstide kui ka õpilase igapäevaelu (keskkonna, aja ja ühiskonnaga) ning aktuaalsete sündmuste ja probleemidega – kasutada saab kõigis aineis õpitavat.

Kunstiteoste loomiseks ja esitlemiseks rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid tehnoloogilisi vahendeid.

Nii kunst kui ka muusika lõimuvad teiste õppeainetega, eriti sotsiaalainete, keelte ja kirjandusega. Kunstis, muusikas, kirjanduses ja ajaloo õpitakse tundma eri ajastute eetilisi ja esteetilisi tõekspidamisi ning nende seotust sotsiaalsete, majanduslike, ideoloogiliste, tehnoloogiliste jm. mõjutajatega.

Ühine on maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine ja väärtustamine, isiklike seisukohtade väljendus - ja põhjendusoskuste kujundamine ning salliv suhtumine kaaslaste eriarvamustesse ja loomingulistesse katsetustesse.

Kunstiainetes on võimalik teha koostööd teiste ainete ja ainevaldkondade piire ületavate õppeprojektide kaudu.

Läbivate teemade käsitus

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam.

Tutvumine Eesti, Euroopa ja maailma kultuuripärandiga, kultuuri rolli teadvustamine igapäevaelus, avatud ja lugupidava suhtumise kujundamine erinevatesse kultuuritraditsioonidesse ning nüüdisaja kultuurinähtustesse on seotud läbiva teemaga

„Kultuuriline identiteet”.

Olulisel kohal on uute ideede, isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguiline väljendamine ning väärtustamine. Selles on tähtsal kohal noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teema „**Väärtused ja kõlblus**” on seotud erinevate väärtussüsteemide ja nende seoste tundmaõppimisega ajaloolis - kultuurilises kontekstis ning isiklike väärtushoiakute ja kõlbeliste tõekspidamiste kujundamisega. Oluline on valmisolek respektierida erinevaid arvamusi, üksteist toetada ja julgustada tegevusi kavandades ning korraldades.

Teemaga „**Teabekeskond**” on seotud vajaliku info leidmine ning selle kriitiline analüüs. Tähtsustub teabekeskonna kasutamise reeglite ja intellektuaalse omandi kaitse järgimine.

Teema „**Tehnoloogia ja innovatsioon**” toetab muutuvast tehnoloogilises elu - , õpi – ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist. Eelkõige on see seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, kus kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi tehnoloogiaid/tehnikaid; õppeülesandeid täites ning esitledes rakendatakse nüüdisaegseid tehnilisi ja tehnoloogilisi vahendeid ning võtteid.

Teema „**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**” on kunstides seotud oma võimetest ja huvidest lähtuvalt sobiva kunsti - /muusikaharrastuse leidmisega. Olulisel kohal on õppekäigud, kus tutvutakse kunstide erinevate väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Õpilasi julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Teema „**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**” võimaldab kunstiainete kaudu parandada õpilase enesehinnangut ning tunnustada kõiki õpilasi. Selleks on vaja kooli toetust ülekoolilistest, maakondlikest ja riiklikest võistlustest, näitustest ja kontsertidest osavõtmisel ning esinemisvõimaluste pakkumisel. Ülekooliliste aineülesannete projektide kaudu õpitakse kavandama tegevusi ning arvestama kogukonna vajadusi, rakendades eesmärgi ellu viies kunstilisi vahendeid.

Teema „**Keskond ja jätkusuutlik areng**” on seotud loodusliku ja kultuurilise mitmekesisuse ning jätkusuutlikkuse väärtustamisega. Tähtsal kohal on sotsiaalne aktiivsus –seisukohtade ja hoiakute

väljendamine kunstialaste tegevuste kaudu. Tähelepanu pööratakse erinevate keskkondade, sh. sotsiaalse keskkonna toimimisele, inimtegevuse mõjule keskkonna arengus ning keskkonnaprobleemide lahendamisel.

Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, millest võivad kujuneda püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus”. Kunstiainetes kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille puhul tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Teadmiste kontroll ja hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest.

Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekoht järgneva õppe kujundamisele ning stimuleerib ja motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele. Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades

ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: musitseerimist (laulmist, pillimängu, omaloomingut), muusika kuulamist ja muusikalugu, väljendusoskust kirjalikes ja suulistes aruteludes ning aktiivsust õppetöös ja -käikudel.

Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel võib arvestada õppetegevuse osana kokkuvõtval hindamisel.

Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega.

Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Vajalik õppevara

1. Kool võimaldab järgmiste vahendite kasutamise: naturaalklaver ja klaveritool, süntesaator, akustiline kitarr, muusikakeskus HIFI, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti ning noodistusprogramm ja MIDI salvestusprogramm.

2. Kool korraldab õpet ruumis, kus on võimalik kasutada rühmatööd ja liikumiseks vajalikke pindu.

3. Kool võimaldab instrumentariumi (Orffi instrumentarium, plokkflöödid, 6- keelsed väikekanded, akustilised kitarrid) õpilastele musitseerimiseks.
4. Kool võimaldab fonoteegi (CD -d, DVD-d, VHS-d) kasutamise.

GÜMNAASIUMI KUNSTIÕPETUSE AINEKAVA

Õppe-eesmärgid gümnaasiumis

Gümnaasiumi kunstiopetusega taotletakse, et õpilane

- omandab teadmisi kunstikultuuri arengust, kunstiliikidest, nende väljendusvahenditest ja seostest ühiskondliku taustaga;
- orienteerub kunsti arenguloo põhilistes küsimustes ja etappides;
- õpib vaatama ja analüüsima kunstiteoseid, kujundab kunstimaitset;
- tunnustab kultuurilist mitmekesisust oma-, kohalikus ja maailmakultuuris;
- väärtustab kunsti ja loomingulist tegevust kui vaimu- ja tundeelu rikastajat;
- analüüsib visuaalseid kunste keskkonna osana;
- kasutab visuaalset keelt sõnumi kandjana, väljendab oma arusaamu loomingulistes töödes;
- arendab kujundilist, ruumilist ja abstraktset mõtlemist ja kujutlusvõimet;
- tunnetab kunsti potentsiaali ning näeb selle rakendusvõimalusi nii enese elu ja tegevuse kui ka ümbritseva maailma mõtestamise, mõjutamise ning kujundamise vahendina;
- tajub nüüdisaegse kunsti olemust ning aktsepteerib selle mitmekesisust;
- rakendab loovas eneseväljenduses erinevaid kunstilisi väljendusvahendeid ja tehnilisi võtteid;
- väärtustab ning toetab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

Õppeaine kirjeldus

Gümnaasiumis kunsti õpetamise kaudu toetatakse õpilase tervikliku maailmapildi kujunemist, milles on tähtis koht kunstiloo ja nüüdisaegse visuaalse keskkonna tundmaõppimisel. Kunsti arengut vaadeldakse laiemalt, luues seoseid kultuuri, ühiskonna ja ajaloo. Toetatakse positiivse suhtumise kujunemist kunstisse kui valdkonnasse. Gümnaasiumi kunstiope loob baasi kunsti ning visuaalkultuuri vormi- ja pildikeele mõistmiseks ning kultuuride mitmekesisuse väärtustamiseks, avades üldmõisted ja kontseptsioonid. Õppes on kandev osa eri ajastute kujutamisaadide võrdlusel ning kirjeldusmudelite loomisel. Kunstilugu avatakse suuremate teemarühmade kaudu, vanema kunsti näiteid kõrvutatakse 20. ja 21. sajandi kunstiga. Teemapõhine käsitus võimaldab rõhutada kunsti seoseid ühiskonnas ja kultuuris toimunuga. Tähtis on näidata ajastu kunsti seoseid üldise mõtteviisiga, esile tuua kultuuri ja elukorralduse muutumise ühiskondlikke tegureid: filosoofia, religiooni ja valitsemiskorra mõju ning tehnika ja majanduse arengut. Teemade kaudu käsitus aitab orienteeruda kunstivoolude paljusel,

arendab tähelepanu ja vaatlemisoskust ning innustab leidma sidemeid mineviku ja tänapäeva vahel. Nüüdisaegse kunsti, disaini, keskkonna ja virtuaalse meediakeskkonna käsitlemisel on peamine rõhk konteksti ning sõnumi analüüsil. Oluline on kunsti ja visuaalse kultuuri mõtestamine tänapäeva kultuurikontekstis. Kunsti käsitlemisel tuuakse võimalikult palju paralleele paikkonna ning Eesti kunsti ja kultuuriga, samuti näiteid nende kohta. Kunstialane loov tegevus võimaldab nautida kunsti loomist ning arendada väljendusoskust, toetab emotsionaalset ja isiksuslikku arengut. Kunstiõppe ülesanne on toetada õpilase loova mõtlemise, seoste loomise ja probleemilahenduse oskuste arenemist.

Õppesisu on jagatud tinglikult kolme plokki:

- 1) TEA! ehk sisulis-struktuuriline ülevaade (kunsti ajalugu ja olemus, nüüdiskunsti sünnid ning arengusuunad);
 - 2) MÕTLE! ehk temaatiline, seoseid loov ja teadmisi laiendav osa (ajastuid läbivad teemad ning võrdlused);
 - 3) LOO! ehk uurimuslik, praktiline ja kinnistav osa (õppekäigud, loovtööd ja uurimused).
- TEA!- teemasid käsitletakse nii ajalise kui ka sisulise mahu poolest üldistatud kujul, eesmärk on luua õpilastele taustsüsteem ajastuid läbivate teemadega tegelemiseks ja nende võrdlemiseks.
 - MÕTLE!- plokis võib käsitleda ajastuid läbivaid teemasid täiesti teoreetilisel tasandil kui ka siduda neid LOO! osa loominguliste praktiliste töödega, millele annavad teoreetilise aluse loengud ja uurimused. Oluline on jätta õppetöös ruumi õpilaste iseseisvatele uurimis- ja praktilistele loovtöödele ning vältida liigset loengukesksust ja teoreetilisust.
 - LOO!-osa on õppesisu kinnistav ja loovaid kogemusi laiendav. Terviklikku õpiprotsessi toetab visuaalse materjali kogumine, süstematiseerimine ning analüüsimine.

Terviklikku õpiprotsessi toetab visuaalse materjali kogumine, süstematiseerimine ning analüüsimine. Õppesisu mahus võib teha valikuid ja kombineerida õppetegevusi kavandades mitmeid teemasid kahe kursuse vahel, tagades oodatavad õpitulemused, valdkonnapädevused ning üldpädevused. Tulenevalt kunstivaldkonna eripärast ja kooli/õpetaja võimalusest kursuste teemasid jagada on mõlema kursuse õpitulemused esitatud üldistatult ja ühtse tervikuna.

Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- võimaldatakse õppida üksi ja rühmas, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste õpistiile;
- võimaluse korral külastatakse muuseume, näitusi jne.
- rakendatakse praktilises loomingulises tegevuses nii traditsioonilisi kunstitehnikaid ja -vahendeid kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ning -vahendeid;
- pööratakse suurt tähelepanu õpilaste analüüsi- ja eneseväljendusvõime arendamisele: retsensioonide ja uurimistöde kirjutamisele ning esitlemisele;
- illustreeritakse õppesisu näidetega nii maailma kui ka Eesti kunstist ning eesti rahvakultuurist;
- võivad õpilased kirjutada näituste arvustusi ja arutleda kunstikriitikute artiklite üle, arendamaks oskust rääkida kunstist;
- tutvutakse mitmete kultuuripiirkondade kunstiväärtustega nende ajaloolises arengus, analüüsitakse kunsti olemust, õpitut kinnistavad õpilaste praktilised loovtööd;

Visanditele jm praktilistele töödele tuleb leida sobiv kujutamise- või kujundamistehnika. Kursuste lõpus toodud praktiliste ülesannete näited on soovituslikud. Igal kursusel tuleks teha 4-6 loova iseloomuga praktilist tööd. Õppetöö paremaks korraldamiseks ja ainekogumiseks võiks tundide läbiviimisel kasutada erinevaid töölehti, ülesandeid, praktilisi töid, millest lõpuks koostatakse õpimapp.

Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- seostab kunsti arengusuundi ja ilminguid ühiskonnaelu korralduse, religiooni, teaduse, tehnoloogia jm mõjudega; on salliv kultuurierinevuste suhtes;
- tunneb visuaalse kultuuri ülesehitust ja seoseid peamiste tegevusalade tasandil (kunst, arhitektuur, disain, jne);
- märkab ning mõistab kunsti ja visuaalkultuuri mõjusid ühiskonnale ning keskkonnale nii ajaloos kui ka tänapäeval;

- võrdleb ja analüüsib kunstiteoseid, otsides neis vastava ajastu temaatikat, sõnumeid ning visuaalset vormikeelt; iseloomustab üldjoontes kunstiteoste ajalist ja stiililist kuuluvust;
- tõlgendab ning analüüsib nüüdiskunsti teoseid ja erinevaid teostusviise (nt maal, installatsioon, video jne) ning märkab nüüdiskunsti seoseid teiste valdkondadega;
- väärtustab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnasäästlikku arhitektuuri ja disaini;
- püstitab iseseisvalt loomingulisi ja uurimisülesandeid ning otsib neile lahendusi;
- rakendab oma ideede väljendamiseks sobivaid visuaalseid jm kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi töövõtteid ja -vahendeid; oskab ning julgeb eksperimenteerida;
- on oma loovates lahendustes eetilise, mõistab kunstniku vastutust; arvestab keskkonna ja kultuuripärandi kaitse nõudmisi;
- esitleb oma loomingut ja uurimistulemusi, kasutades ainealast terminoloogiat
- teab olulisemaid kunstimõisteid ja oskab neid kasutada kõnes ja kirjas;
- oskab määratleda visuaalse kunstikultuuri arenguloo perioode, stiile ja kunstivoole ning teab silmapaistvamaid esindajaid;
- oskab hinnata heatasemelist kunsti;
- tunneb huvi kunstikultuuri väärtuste säilitamise ja kaitsmise vastu.

Hindamine

Hindamise aluseks on Väike-Maarja Gümnaasiumi kehtiv hindamisjuhend.

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet, arendada eneseanalüüsi oskust ning toetada tema visuaalse väljendusviisi leidmist ja arendamist.

Hinnatakse nii tööprotsessi kui ka lõpptulemust. Õpilane võib aktiivselt osaleda hindamises oma valikute ja arvamuste põhjendamise kaudu.

Õpilane peab alati teadma, mida hinnatakse ning mis on hindamise lähtekohad ja kriteeriumid.

Ülesannete laadi valides ja hindamisaspekte kindlaks määrates tuleb väärtustada oskust leida asjakohast infot, seda tõlgendada ja järeldusi teha. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

Kasutatud kirjandus

- J. Kangilaski. Kunstikultuuri ajalugu 10.klassile. Kirjastus KUNST 2003
- J. Kangilaski. Kunstikultuuri ajalugu 11.klassile. Kirjastus KUNST 2004

- J. Kangilaski. Kunstikultuuri ajalugu 12.klassile. Kirjastus KUNST 2005
- S.Helme, J. Kangilaski „Lühike eesti kunsti ajalugu”. Kirjastus KUNST 1999
- A.Juske, J.Kangilaski, R.Varblane „20.sajandi kunst”. Kirjastus KUNST 1994
- L. Leesi . Kunstilugu koolidele. Kirjastus Avita. Tallinn 2003.
- N.Lynton "Moodsa kunsti ajalugu". Kirjastus AVITA 2001.
- KUNSTILEKSIKON. Kirjastus KUNST 2000.
- J. Adamson, A. Adamson „Kunstiõpik gümnaasiumile“, kirjastus Argo, Tallinn 2002
- N.Stevenson „Arhitektuur”. Kirjastus KOOLIBRI 1999.
- R.Cumming „Suuri kunstnikke”. Kirjastus KOOLIBRI 2000.
- A.Remmel „Peatükke kunstiajaloo”. Kirjastus Valgus 1989.
- T.Viirand. Kunstiraamat noortele. Kirjastus KUNST 1984.
- Mitchell Beazley. Kuidas mõista maalikunsti. Kirjastus Varrak, 2001.
- Marcus Lodwick. Kunstisaalikaaslane. Kirjastus Sinisukk 2002.
- Manfred Leier. 100 muuseumi. Trak Pen ,2005.
- Umberto Eco. Inetuse ajalugu. Eesti Entsüklopeediakirjastuse AS, 2008
- Umberto Eco. Ilu ajalugu . Eesti Entsüklopeediakirjastuse AS, 2006.

I kursus „KUNSTI AJALUGU JA MUUTUV OLEMUS“

Õppesisu

- **Sissejuhatus. Kunsti roll eri ajastutel.**
- Kultuur ja kunst. Kunstnik ja tema kaasaeg. Kunstiteos ja vaataja.
- Kunstiteoste sõnum ja vorm eri ajastutel. Sümbolid läbi sajandite.
- **Kunsti tekkimine.** Esiaeg.
- **Vanimad kõrgkultuurid.** Mesopotaamia. Egiptus.
- **Antiikaja kunst.** Vana-Kreeka. Vana-Rooma.
- **Keskaja kunst.** Romaani stiil. Gooti stiil. Kunst ja religioon.
- **Renessanss.** Vararenessanss. Kõrgrenessanss. Inimesekeskse maailmapildi kujunemine (valgus, vari, perspektiiv, proportsioonid). Kunst ja teadus. Trükikunsti leiutamine.
- **Barokk. Rokokoo.** Kunst kiriku ja valitsejate teenistuses.
- **Klassitsism.** Antiikpärandi mõju ja valgustusajastu ideed.
- **Romantism. Realism. Juugend. Sümbolism.**

Ajastute kunsti võrdlevad teemad

- Värvikasutus ja kompositsioon teoste sõnumis.
- Eri ajastute kunsti ja muusika kokkukõlad.
- Illusioonid ja emotsioonid kunstis.
- Inimene kunstis: staatus, suhted, tegevused.
- Õukonnakunstist argielu kujutamiseni.
- Pildilised sümbolid koopamaalist graffitini.
- Kunstniku rollid: käsitöeline, leiutaja, ajaloolane, geenius, boheem, staar jne.
- Kunstiinstituutsioonid. Tuntuimad galeriid ja muuseumid.

Valitud teemad toetavad kunsti kui nähtuse mõistmist eri ajastutel erinevatest vaatepunktidest lähtuvalt. Valida kuni kolm teemat.

Loomingulised ja uurimuslikud projektid, õppekäigud

- Käsitlevate teemade endast ja nüüdisajast lähtuv tõlgendamine. Isiklik vaatenurk.

- Visuaalse materjali kogumine, süstematiseerimine ja analüüsimine.
- Oma ideega sobivate väljendusvahendite valimine ja töö tegemine (joonistus, maal, kollaaž, ruumiline objekt, digitaalne pilt, video, *performance* jne).
- Töö esitlemine ja oma valikute põhjendamine.
- Kunstiteose analüüs ja loov interpreteerimine.

II kursus „NÜÜDISKUNSTI SÜND JA ARENGUSUUNAD”

Õppesisu

Kunsti muutumine

- Kunst moderniseeruva ajastul. Usk ühiskonna ja kunsti progressi. Tehnoloogia ja linnastumise võidukäik. Modernistlik arhitektuur ja tööstusdisain. Funktsionalism. Fotograafia ja illustreeritud ajakirjanduse levik ning mõju kunsti muutumisele.
- **Modernistliku kunsti suunad.**
- Impressionism, postimpressionism, fovism, ekspressionism, futurism, kubism, konstruktivism, funktsionalism, abstraksionism, dada, sürrealism.
- **Abstraktne versus figuratiivne kunst.**
- Kunst totalitaarsetes riikides: sotsialistlik realism, natsionalistlik kunst.
- **Puhas kunst väljaspool elu.**
- Abstraktne ekspressionism, minimalism, opkunst jne. Kunst ja sotsiaalsed liikumised.
- **Postmodernism ja nüüdiskunst.** Vaatenurkade paljusus. Popkunst. Hüperrealism.
- **Igapäevane tungimine kunsti.** Happening, kehakunst, maakunst.
- **Konseptualism, idee kui kunst.** Kunstiteose kui objekti kadumine. Kunstiliikide piiride kadumine. Postmodernistlik kunst.
- **Sotsiaalkriitiline kunst.** Kunstnike ja vaatajate koostöö. Kollektiivsus ja anonüümsus kunstis.
- **Kunstimeediumite paljusus.** Meediatarbija kui mõjutaja ja mõjutatav. Erinevad suhtluskeskkonnad.
- **Kunst linnaruumis.** Interaktiivne meediakunst. Netikunst.
- **Keskkond. Disain. Visuaalne meedia.**
- **Inimsõbraliku ja turvalise elukeskkonna loomine.**
- Linnaplaneerimine, arhitektuur, maastikuarhitektuur, tootedisain, graafiline disain jne.
- **Disainimine kui probleemilahendus.**
- Erinevad vaatenurgad- funktsionaalsus ja esteetika, eetilise ja kultuuriline sõnum.
- **Innovatsioon ja keskkonnateadlikkus** disainis ja arhitektuuris.
- **Meediakeskkond.**
- Erinevad suhtluskeskkonnad ja väljendusvahendid visuaalses kommunikatsioonis.
- **Muinsus- ja keskkonnakaitse ning autoriõiguste probleemistik.**

Nüüdiskunsti nähtusi võrdlevad teemad

- Abstraktsus ja kujutavus kunstis : vorm, kujund, värv, tähendus.
- 20. sajandi nn. realismid :sürrealismist ja sotsrealismist kuni hüperrealismini ja videokunstini.
- Kunstiteos ja kontekst : vaatajad, koht ning aeg.
- Kunsti suunad/stiilid ja paralleelid teistes kunstiliikides: muusika, film, kirjandus, teater jne.
- Kunstiajaloo stiilide ja teoste tsitaadid nüüdisaja kunstis ja visuaalkultuuris.
- Disaini muuutmine: puhtast vormist ning funktsioonist emotsioonide ja fantaasiateni.
- Kunsti, arhitektuuri ja disainiga seotud elukutsed.

Loomingulised ja uurimuslikud projektid ja õppekäigud.

- Visuaalse materjali kogumine, süstematiseerimine ja analüüsimine.
- Käsitlevate teemade endast, oma kogemustest ja nüüdisajast lähtuv tõlgendamine.
- Oma ideedega sobiva väljendusvahendi valimine ja töö tegemine (joonistus, maal, kollaaž, ruumiline objekt, digitaalpilt, video, performance jne.)
- Pildi ja teksti koosmõjud (graafiline kujundus, logo, kirjakuju)
- Probleemilahenduslikud disainiülesanded (mudel, joonis, eksperiment materjalidega jne.)
- Töö esitlemine ja oma valikute põhjendamine.
- Kunstiteose analüüs ja loov interpreteerimine.

Kunstiõpetus gümnaasiumis

1. Õppe-eesmärgid gümnaasiumis

Gümnaasiumi kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane

- omandab teadmisi kunstikultuuri arengust, kunstiliikidest, nende väljendusvahenditest ja seostest ühiskondliku taustaga;
- orienteerub kunsti arenguloo põhilistes küsimustes ja etappides;
- õpib vaatama ja analüüsima kunstiteoseid, kujundab kunstimaitset;
- tunnustab kultuurilist mitmekesisust oma-, kohalikus ja maailmakultuuris;
- väärtustab kunsti ja loomingulist tegevust kui vaimu- ja tundeelu rikastajat;
- analüüsib visuaalseid kunste keskkonna osana;
- kasutab visuaalset keelt sõnumi kandjana, väljendab oma arusaamu loomingulistes töödes;
- arendab kujundilist, ruumilist ja abstraktset mõtlemist ja kujutlusvõimet;
- tunnetab kunsti potentsiaali ning näeb selle rakendusvõimalusi nii enese elu ja tegevuse kui ka ümbritseva maailma mõtestamise, mõjutamise ning kujundamise vahendina;
- tajub nüüdisaegse kunsti olemust ning aktsepteerib selle mitmekesisust;
- rakendab loovas eneseväljenduses erinevaid kunstilisi väljendusvahendeid ja tehnilisi võtteid;
- väärtustab ning toetab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

2. Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- võimaldatakse õppida üksi ja rühmas, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste õpistiile;
- võimaluse korral külastatakse muuseume, näitusi jne.
- rakendatakse praktilises loomingulises tegevuses nii traditsioonilisi kunstitehnikaid ja -vahendeid kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ning -vahendeid;
- pööratakse suurt tähelepanu õpilaste analüüsi- ja eneseväljendusvõime arendamisele: retsensioonide ja uurimistööde kirjutamisele ning esitlemisele;

- illustreeritakse õppesisu näidetega nii maailma kui ka Eesti kunstist ning eesti rahvakultuurist;
- võivad õpilased kirjutada näituste arvustusi ja arutleda kunstikriitikute artiklite üle, arendamaks oskust rääkida kunstist;
- tutvutakse mitmete kultuuriipiirkondade kunstiväärtustega nende ajaloolises arengus, analüüsitakse kunsti olemust, õpitut kinnistavad õpilaste praktilised loovtööd;

Visanditele jm praktilistele töödele tuleb leida sobiv kujutamise- või kujundamistehnika. Kursuste lõpus toodud praktiliste ülesannete näited on soovituslikud. Igal kursusel tuleks teha 4-6 loova iseloomuga praktilist tööd. Õppetöö paremaks korraldamiseks ja ainekultuuride arusaamiseks võiks tundide läbiviimisel kasutada erinevaid töölehti, ülesandeid, praktilisi töid, millest lõpuks koostatakse õpimapp.

3. Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- seostab kunsti arengusuundi ja ilminguid ühiskonnaelu korralduse, religiooni, teaduse, tehnoloogia jm mõjudega; on salliv kultuurierinevuste suhtes;
- tunneb visuaalse kultuuri ülesehitust ja seoseid peamiste tegevusalade tasandil (kunst, arhitektuur, disain, jne);
- märkab ning mõistab kunsti ja visuaalkultuuri mõjusid ühiskonnale ning keskkonnale nii ajaloos kui ka tänapäeval;
- võrdleb ja analüüsib kunstiteoseid, otsides neis vastava ajastu temaatikat, sõnumeid ning visuaalset vormikeelt; iseloomustab üldjoontes kunstiteoste ajalist ja stiililist kuuluvust;
- tõlgendab ning analüüsib nüüdiskunsti teoseid ja erinevaid teostusviise (nt maal, installatsioon, video jne) ning märkab nüüdiskunsti seoseid teiste valdkondadega;
- väärtustab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnasäästlikku arhitektuuri ja disaini;
- püstitab iseseisvalt loomingulisi ja uurimisülesandeid ning otsib neile lahendusi;
- rakendab oma ideede väljendamiseks sobivaid visuaalseid jm kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi töövõtteid ja -vahendeid; oskab ning julgeb eksperimenteerida;
- on oma loovates lahendustes eetilise, mõistab kunstniku vastutust; arvestab keskkonna ja kultuuripärandi kaitse nõudmisi;
- esitleb oma loomingut ja uurimistulemusi, kasutades ainealast terminoloogiat
- teab olulisemaid kunstimõisteid ja oskab neid kasutada kõnes ja kirjas;

- oskab määratleda visuaalse kunstikultuuri arenguloo perioode, stiile ja kunstivoole ning teab silmapaistvamaid esindajaid;
- oskab hinnata heatasemelist kunsti;
- tunneb huvi kunstikultuuri väärtuste säilitamise ja kaitsmise vastu.

4. Hindamine

Hindamise aluseks on Väike-Maarja Gümnaasiumi kehtiv hindamisjuhend.

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet, arendada eneseanalüüsi oskust ning toetada tema visuaalse väljendusviisi leidmist ja arendamist.

Hinnatakse nii tööprotsessi kui ka lõpptulemust. Õpilane võib aktiivselt osaleda hindamises oma valikute ja arvamuste põhjendamise kaudu.

Õpilane peab alati teadma, mida hinnatakse ning mis on hindamise lähtekohad ja kriteeriumid.

Ülesannete laadi valides ja hindamisaspekte kindlaks määrates tuleb väärtustada oskust leida asjakohast infot, seda tõlgendada ja järeldusi teha. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

5. Kasutatav kirjandus

- J. Kangilaski. Kunstikultuuri ajalugu 10.klassile. Kirjastus KUNST 2003
- J. Kangilaski. Kunstikultuuri ajalugu 11.klassile. Kirjastus KUNST 2004
- J. Kangilaski. Kunstikultuuri ajalugu 12.klassile. Kirjastus KUNST 2005
- L. Leesi . Kunstilugu koolidele. Kirjastus Avita. Tallinn 2003.
- J. Adamson, A. Adamson „Kunstiõpik gümnaasiumile“, kirjastus Argo, Tallinn 2002
- A.Rommel „Peatükke kunstiajalooost“ . Kirjastus Valgus 1989.
- T.Viirand. Kunstiraamat noortele. Kirjastus KUNST 1984.
- Mitchell Beazley. Kuidas mõista maalikunsti. Kirjastus Varrak, 2001.
- Marcus Lodwick. Kunstisaalikaaslane. Kirjastus Sinisukk 2002.
- Manfred Leier. 100 muuseumi. Trak Pen ,2005.
- Umberto Eco. Inetuse ajalugu. Eesti Entsüklopeediakirjastuse AS, 2008
- Umberto Eco. Ilu ajalugu . Eesti Entsüklopeediakirjastuse AS, 2006.

Õppesisu

Õppesisu on jagatud tinglikult kolme plokki:

1. TEA! ehk sisulis-struktuuriline ülevaade - kunsti ajalugu ja olemus, nüüdiskunsti süünd ja arengusuunad;
2. MÕTLE! ehk temaatiline, seoseid loov ja teadmisi laiendav osa - ajastuid läbivad teemad ning võrdlused;
3. LOO! ehk uurimuslik, praktiline ja kinnistav osa - õppekäigud ning loomingulised ja uurimuslikud projektid.

TEA!- teemasid käsitletakse nii ajalise kui ka sisulise mahu poolest üldistatud kujul, eesmärk on luua õpilastele taustsüsteem ajastuid läbivate teemadega tegelemiseks ja nende võrdlemiseks.

MÕTLE!- plokis võib käsitleda ajastuid läbivaid teemasid täiesti teoreetilisel tasandil kui ka loominguliste praktiliste töödena, millele annavad teoreetilise aluse loengud ja uurimused. Oluline on jätta õppetöös ruumi õpilaste iseseisvatele uurimis- ja praktilistele loovtöödele ning vältida liigset loengukesksust ja teoreetilisust.